

SPIS TREŚCI

Rozdział 1	
KRAJOZNAWSTWO – SENS I WARTOŚĆ	9
1.1. Pojęcie krajoznawstwa	9
1.2. Krajoznawstwo a nauka	16
1.3. Krajoznawstwo a turystyka	19
1.4. Misja i cele krajoznawstwa	22
1.5. Formy i kierunki pracy krajoznawczej	27
1.6. Reguły popularyzacji krajoznawstwa	29
1.7. Działalność krajoznawcza jako narzędzie edukacji	31
1.8. Funkcje społeczno-kulturowe działalności krajoznawczej	36
1.9. Postawa krajoznawcza	43
1.10. Oblicze współczesnego krajoznawstwa i jego rola w społeczeństwie	47
Rozdział 2	
MIGAWKI Z DZIEJÓW POLSKIEGO KRAJOZNAWSTWA	52
2.1. Średniowieczne opisy krain i kronikarstwo	53
2.2. Renesans – poszukiwanie wiedzy	55
2.3. Barok	57
2.4. Inicjatywy okresu oświecenia	59
2.5. Pasjonaci doby romantyzmu	63
2.6. Kształtowanie się zorganizowanego ruchu krajoznawczego	69
2.6.1. Pozytywistyczne prądy społeczne w dziedzinie wiedzy o kraju	70
2.6.2. Towarzystwo Tatrzańskie – pionier krajoznawstwa i turystyki	73
2.6.3. Inne stowarzyszenia wędrownicze	76
2.7. Krajoznawstwo na początku XX w.	78
2.7.1. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze	79
2.7.2. Turystyczno-krajoznawcze organizacje studenckie	82
2.7.3. Inne inicjatywy popularyzujące krajoznawstwo	83
2.8. Krajoznawstwo w Drugiej Rzeczypospolitej	85
2.8.1. Uwarunkowania rozwoju krajoznawstwa w okresie międzywojennym	85
2.8.2. Kierunki rozwoju krajoznawstwa w II RP	87
2.8.3. Główne rysy działalności towarzystw krajoznawczych w II RP	95

6 Spis treści

2.8.4. Krajoznawstwo w środowisku młodzieżowym	98
2.8.5. Inne organizacje turystyczno-krajoznawcze	101
2.9. Krajoznawstwo w latach 1945–1989	102
2.9.1. Warunki rozwoju działalności turystyczno-krajoznawczej w PRL	102
2.9.2. Specyfika działalności programowej PTTK w PRL	106
2.9.3. Działalność turystyczno-poznawcza w różnych środowiskach w PRL	110
2.10. Nowe trendy w krajoznawstwie przełomu tysiącleci	116

Rozdział 3

KRAJOZNAWSTWO A REGIONALIZM	120
3.1. Regionalizm i jego dążenia	121
3.2. Idea regionalizmu w odniesieniu do krajoznawstwa	123
3.3. Kierunki współczesnego regionalizmu krajoznawczego	125
3.4. Mała ojczyzna	127
3.5. Edukacja regionalna	128

Rozdział 4

FUNKCJONOWANIE KRAJOZNAWSTWA	134
4.1. Organizatorzy i promotorzy krajoznawstwa	134
4.2. Kierunki działalności krajoznawczej w PTTK	140
4.3. System oświaty i organizacje młodzieżowe	145
4.3.1. Krajoznawstwo we współczesnej szkole	145
4.3.2. Harcerstwo	149
4.4. Wybrane środowiska zaangażowane w popularyzację dziedzictwa	151
4.4.1. Kościoły i dziedzictwo religijne	151
4.4.2. Wojsko Polskie i dziedzictwo militarne	154
4.4.3. Wybrane stowarzyszenia	157
4.5. Muzea, centra interpretacji i atrakcje tematyczne	158
4.6. Wybrane placówki kultury	169
4.7. Ośrodki edukacji ekologicznej i środowiskowej	171
4.8. Obszary leśne i chronione oraz osobliwości przyrodnicze	173

Rozdział 5

UDOSTĘPNIANIE I UPRZYSTĘPNIANIE DZIEDZICTWA	180
5.1. Walory krajoznawcze	181
5.2. Dziedzictwo i jego rola społeczna	185
5.3. Pozyskiwanie danych krajoznawczych	192
5.4. Udostępnianie przestrzeni i obiektów dla krajoznawstwa	198

5.4.1. Szlaki turystyczne linearne	199
5.4.2. Ścieżki edukacyjne	207
5.4.3. Trasy miejskie	208
5.4.4. Szlaki tematyczne	211
5.5. Uprzyszczenie walorów krajoznawczych – interpretacja dziedzictwa	216
5.5.1. Zasady uprzyszczenia dziedzictwa	218
5.5.2. Plan uprzyszczenia waloru krajoznawczego	223
5.5.3. Przewodnictwo	227
5.5.4. Żywa interpretacja	233
5.6. Program krajoznawczy imprezy zorganizowanej	234
5.6.1. Zasady programowania krajoznawczego imprez	235
5.6.2. Zajęcia plenerowe, wycieczki krajoznawcze, gry terenowe	236
Rozdział 6	
SPOSOBY I ŚRODKI UPOWSZECHNIANIA KRAJOZNAWSTWA	242
6.1. Słowo wypowiedane	246
6.2. Przekaz pisemny	251
6.3. Przekaz wizualny	256
6.4. Przekaz audiowizualny	263
6.5. Media elektroniczne	266
6.6. Aplikacje na bazie pozycjonowania satelitarnego	268
6.7. Odznaki krajoznawcze	272
6.8. Krajoznawstwo dla dzieci	274
6.9. Krajoznawstwo osób o specjalnych potrzebach	278
WAŻNIEJSZE POZYCJE BIBLIOGRAFICZNE	285
INDEKS	287